

ŽIVLJENJE IN SVET

Na sankališču
Zdravje in zabava v zimski prirodi

1

4. januarja

Knjiga
9.

19 Ljubljana 31

Življenje in svet

Ilustrovana tedenska revija

Izhaja vsak petek in stane celoletno (dve knjigi) Din 80.—, polletno (ena knjiga) Din 40.—, trimesečno Din 20.—, mesečno Din 8.—. Posamezna številka Din 2.—.

Naročnina za inozemstvo: ITALIJA, trimesečno 8 lir, polletno 16 lir, celoletno 30 lir. — FRANCIJA, mesečno 4 franke. — ČESKOSLOVAŠKA, mesečno 6 kron. — AVSTRIJA, mesečno 1 šiling. — AMERIKA in ostalo inozemstvo letno 1½ dolarja.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Knafljeva ulica 5.

VSEBINA ŠT. 1: Iv. Podržaj: Sodobni človek. — M. Scott: Kraljevska beseda. — Kako ostanemo zdravi. — E. Calthorpe: Na Hudičevih otokih. — Razvoj letalstva v sliki in besedi. — A. Low: Kako bo na svetu čez 40 let. — Umetna mrzlica. — Slike iz življenja in sveta. — Ivan Podržaj: Krivda Elija Piona. — Babilonski stolpi. — Slovenska imena na i. — Moderna tehnika. — Ako še ne veš. — Anna Christie v filmu. — Anekdota. — Tedenski jedilni list. — Karikature. — Humor v slikah, Uganke in zanke.

Če bi mogel ustaviti kolo časa, v kateri dobi svojega življenja bi to storil?

Če bi mogel ustaviti kolo časa...

Kako različno se da odgovoriti na t' vprašanje!

Ako stopim v kožo 75-letnega gospoda, bi mi bil zastanek pri 40ih menda precej povšeči... Dvajsetletnik si želi včasih imeti deset več... Ženska v 40 letih bi rada narobe...

In Vi?

Zasanjajte za trenutek...

Ustaviti čas? Ali bi bili srečnejši, ko bi Vam bilo 20, 16, 10 let? Ali bi bili srečnejši, lepši. če Vam Bog podeli še dosti let na svetu?

Ali ste cenili svojo mladost? Imeti 20 let, vekomaj 20. prekrasne sanje! in vendar... To mora biti naporno, utrudljivo, enolično... Potem pa, kako nerad umreš, kadar čutiš, da bi te pogrešali!

Vsaka doba ima svoje zabave... Torej živeti, izživeti se v vseh dobah...

Torej:

Če bi mogli ustaviti kolo časa, v kateri dobi svojega življenja bi to storili?

Razpisujemo zadevno

javno anketo

za vse naše naročnike in naročnice, ki naj pošljejo svoje odgovore na uredništvo najkasneje do 31. t. m.

Odgovore bomo priobčili v naši reviji, nakar bodo imeli naši naročniki in naročnice priliko in pravico prisoditi najboljšim odgovorom svojo pohvalo ali grajo

KNJIKA

ŠT. 1.

9.

4. JANUARIJA

Iv. Podržaj

Sodobni človek

Vsak izmed nas čuti — tudi največji materialist (vsaj v trenutkih ko se zaveda svoje brezpomembnosti v redu ali zmed vesoljstva) — da živimo v dobi kriz, negotovosti in bližnjih prekreto. Ne gre tu za vprašanje gospodarskega značaja, ki trpimo vsi pod težo njegove zamotanosti (razen redkih poedincev, ki jih ne moremo šteti v dobro celoti), temveč gre za našo duševnost, za duhovno življenje evropskega človeka.

Navzlic vnanjemu redu, ki ga vidimo v političnih in socialnih tvorbah, čutimo, da se majoje tla pod nami. Sodobni človek živi v neki omotici, v negotovosti in utrujenosti. Njegovo duhovno stanje sliči pričakovanju nečesa, kar mora priti, ki pa je neznano in se ne more izraziti. Na obzorju vidi bliskanje, noče pa videti v njem znakov pogibelji, kajti današnji (misleči) človek je kljub dejstvu, da je vojna zamorila v njem smisel za etična, verska in vzgojna čuvstvovanja, še vedno optimist in noče verovati v polom kulturnega poslanstva Evrope. Navzlic vsem porazom odbija Schopenhauerjev pesimizem in se upira dokončni odpovedi v smislu Spenglerjevega preročanstva.

Kriza, ki jo doživljamo, je v bistvu posledica razvrednotenja filozofskih načel v svetu etike, verstva in vzgoje. Vojna je razbrzdala strasti in nizkotne gone, onečastila svetišče v človeku in osvobodila človeka (oziroma in bolj množico) privzgojenih (ne prirojnih) nraštvenih in verskih čuvstev. Duhovna ali kulturna kriza obstoja, ne smemo pa je istovetiti z razkrojem ali prepastjo. Tudi se ne smemo obtoževati in si očitati manjvrednosti, kajti vsaka slična kriza je organsko del zgodovinske celote v življenju človeštva ali poedinih narodov. Kakor v življenju mislečega posameznika, ki bi bil odvišen »preživljač« in prav za prav mrtev človek, če bi teklo njegovo življenje brez vsake krize, tako je tudi v življenju narodov in človeštva. Vsaka doba, vsak življenski položaj v zgodovini ima svojo krizo v duhovnem razvoju.

Tega se sodobni človek tudi zaveda in odtod njegov optimizem v splošni duhovni zmed, ki se kaže predvsem v nejasnem hrepenenju po veri in njenih

skrivnostih. Pred dobrimi pet in dvajsetimi leti je prerokoval Nietzsche »prihod nihilizma« in danes dobrih deset let po vojnem peklu se pojavlja v razbičani Evropi nekakšen prerod vere v hrepenenju po duhovnem življenju in po notranji poglobitvi. To je tako rekoč prirodni pojav časa in povsem umljiva reakcija na vojno in na njena zla. V zgodovini najdemo dovolj primerov. Tudi v življenju poedincev v vseh dobah.

Vse v življenju je relativno. Tudi življenje samo je le relativne vrednosti. Človek se mora pač uživeti v relativen smisel življenja in najti v njem pomirjenje s svojo usodo, ki je ne sme položiti v območje neznanih in nedokazanih skrivnosti. Sodobni človek, ki je doživel nepremostljiva nasprotja med teorijo in prakso v duhovnem življenju (etika, verstvo, vzgoja — vojna in povojna morala) gleda na svoj čas relativno in ne prisega na objektivno vero, kodificirano v dogmah. In baš v tej relativnosti je bistvo optimizma današnjega človeka, jedro njegovega hrepenenja po novem mitu, po obnovljeni posvetitvi vere. Kam vodi to hrepenenje iz zmed sedanjosti? Kakšno bo njegovo srečanje z očiščeno prirodno vero in novimi miti (tehnika)? Še nekaj let (in morda tudi novih polomov) in videli bomo pot, ki jo hodi človek v kaosu sedanjosti.

M. Scott

Kraljevska beseda

Kar je bil v Angliji s svojim Sherlockom Holmesom C. Doyle, to je v Novem svetu sodobni pisatelj Scott s svojim Avrelom Smithom. To je spreten detektiv, ki z največjo nevarnostjo čisto sam zasleduje po odljudnih farmah Zedinjenih držav in Kanade tatove in bratomorce, zalezuje po mednarodnih progah drzne vlomilce, izvablja mimogrede skrivnosti najvišjim osebam sodobne družbe, se kdaj pa kdaj spusti tja v Indijo, koder mu je v znatno pomoč indski sluga Langa Doonh, največ pa seveda posluje v New Yorku, kjer ima v oporo premeteno miss Asterleyevo, zlasti kadar je treba posegati v ženske zadeve.

Vsebina naslednje zgodbe: Mlad kanadski častnik je pod hudo obtožbo in mora pred vojaško sodišče. Tajne in mogočne osebe pa bi ga radi otele. A kdo bi jim mogel služiti bolje za skrivnega poslanca kot Avrel Smith, odlični detektiv, ter poskusiti to nič manj kočljivo ko dvomljivo početje.

S čim pa se je ljudstvu tako priljubil?« je vprašala Berenica Asterleyeva in pogledala preko svojega lista s slikami.

»S svojim činom, vabljivim videzom, s svojim samstvom, in ker ni prav nič domišljjav,« je odvrnil Avrel Smith, a da se ni okrenil proti svoji tajnici in pomočnici.

Začulo se je mečkanje papirja.

»Nikogar nisem imenovala,« je kliknila mladenka. »Kako ste uganili, o kom govorim?«

Brezčutni mož v dolgi modri hišni halji je sprejel drago skodelico kave iz rok svojega indijskega sluga.

»Vsakdo iz New Yorka, ki je dovolj sposoben, da rešuje križaljke, bi to zaslutil v tem trenutku,« je odgovoril medlo.

»Katera teh štirih vrlin pa je po glavitna?« je pozvedala Berenica in se vnovič zazrla v svoje ilustrirane novine.

»Mogoče poslednja,« je povzel Smith, »ampak vse štiri so mu potrebne, da je tolikanj ugleden.

»No, menda se Američani ne motijo v njem,« je opomnila mladenka.

Smith je zasukal svoj naslanjač, tako da je mogel gledati svojo tajnico,

medtem ko je v majhnih požirkih srebal svojo kavo.

»Ali bi vi vstali, če bi zdajle vstopil v to sobo?« je vprašal po premolku.

»Gotovo ne,« se je odrezala Berenica s prepričanjem. »Jaz sem Američanka!«

Zvonček je zažvenkljal in indski strežaj je odšel iz sobe, obrnivši se proti glavnim vratom.

»To je bržkone skrivnostni možak, ki je napovedal številko namestu imena, ko je davi telefoniral, da bi prosil za sestanek,« je rekla Berenica.

Smith je vstal in koračil po vsej dolžini sobe, bližaje se oknu, ki je držalo na Fenton Street... to zanimivo, povsem ravno uličico poleg Washington Squara, koder živé umetniki, pisatelji, dijaki.

Mogel se je ozreti ven, preden se je Langa Doonh vrnil z možem, čigar levi rokav je bil prazen in ki je na obrazu še nosil znake nekdanjih bolečin.

»Precej dolgo je že, Jackson,« se je oglasil Smith, »odkar sva se ločila na Nemškem med vojno.«

»Bome, da!« se je odzval novo došli, kažoč veliko radost, da je našel svojega starega tovariša. »Mislil sem, da so vas takrat ujeli Kar nič ne vem, kako ste mogli odnesti kožo iz te dežele.«

»Jelite, vi ste tukaj, ker spadate med njegove straže,« je dejal Smith.

»Ali me zares obišče?«

»Kogá?... Bes vas plantaj!« je vzkliknil Jackson. »Mar ne smem iti k staremu prijatelju, da ga ne bi privedel s seboj?«

»Gotovo!« je pritrdil Smith. »Ali v tem primeru ni docela potrebno, da se postavi po dva možaka na vsako stran ceste.«

Jackson je meril s očmi modro dopetačo.

»Želite, naj si oblečem salonsko suk-njo?« je sprožil Smith nekam posmeš-ljivo.

»Ne,« je izustil Jackson in se pri tem držal bolj radoznalo, nego bi se kak Američan, »on nima te navade in...« — Zvonček je znova zacingljal na vratih. — »Sicer pa več ne utegne-te.«

Langa Doonh je v naglici položil na mizo kavovar, ki ga je držal v roki, ter odšel urno v dvorano, tik za njim pa Jackson.

Smith je stal sredi sobe in se polahko okrenil proti Berenici Asterleyevi, ki je sedela za pisalno mizico.

— — —

Prerazborna je bila, da ne bi bila umela kratkega pomenka, ki se je pravkar vršil. Narahlo je zardela in s prsti bobnala po gladki plošči svoje pisalne mizice. To spremembo je pri njej povzročilo razburjenje, ki je potekalo iz pričakovanja, ne pa nervoznost.

Mlad mož, jako sličen svoji fotografiji, je stopil v sobo za Langa Doonhom, ob Jacksonu. Na sebi je imel temnomodro obleko z modro srajco in takisto modrim ovratnikom; zavrtnica mu je bila rdeče zabarvana. Pojavil se je z lahko ljubkostjo in držal siv klobuk v roki.

»Sahib!« je naznanil Langa Doonh.

»Burra Sahib hai!«*

»Veliki sahib je dobro došel,« je velel Smith, ki je nepremično stal, ovit v svojo ponočno haljo.

»Žal mi je, da vas motim,« je rekel mladi mož in z iztegnjeno roko stopil proti Smithu.

»Srečen sem, da sprejem Vaše Visočanstvo,« je odvrnil Smith in segel

v to član, zroč naravnost v stnje pakupne oči.

Obiskovalec pač ni mogel biti preprostejši in bolj oddaljen od vsega sijaja, ki na splošno spremlja cesarosti.

Iznova se je zaslislalo šumotanje s papirjem in Smith je po strani opazil, da je njegova tajnica vstala.

»Jackson mi je pravil o vašem delu v tajni službi moje dežele pred vojno,« je povzel mladi mož. »Povedal mi je tudi nekaj odličnih činov, ki ste jih napravili za nas in za naše zaveznike med sovražnostmi. Bi li hoteli sprejeti od mene zasebno misijo?«

»Z veseljem.«

»Lahko si mislim,« nadaljuje Njegovo kraljevsko Visočanstvo, »da ste si pridobili vojaških izkustev v moji deželi.«

»Imel sem mimogredne in posebne misije v vaši vojski,« odvrne Smith resno, »in sem pobliže proučil njeno ustrojstvo.«

Mladi mož je z vidnim zadovoljstvom prikimal in si nekam nestrpno popravil zavrtnico, preden je odvedel svojega družnika v modri dopetači v oddaljeni kot sobe.

Obvezan sem nasproti nekemu prijatelju, gospodu Johnu Bradleyu, poročniku pri severnem bataljonu, ki stoji v Wennoxu v Kanadi,« je črnil tako potihem, da ga je mogel slišati samo Smith. »Pred vojno sodišče bo moral. Prav huda obtožba je zoper njega in njegova stvar je videti brezupna, razen ako se dokaže njegova nedolžnost. Jaz ne verjamem, da bi bil kriv. Želim, da bi šli tjakaj in skušali izslediti kako stvar, ki jo je preiskovalni odbor izpregledal. Moje ime se kajpada ne sme izreči, ampak najprej boste morali v Ottawo in pokazati ondi moje pismo. Domala vse, kar utegneta zahtevati od vojaških oblasti, vam bodo dovolili tisti, ki ga bodo prečitali...«

Smith je vzel dolgi omot, medtem ko se je ta, ki mu ga je bil pomolil, vrnil proti sredini sobe ter obstal pri mizi, na kateri je stal kavovar.

Langa Doonh, izredno izvežban služabnik, je natočil skodelo in jo ponudil mladema možu z ljubko in spoštljivo kretnjo

»Aššha boj!« je napravila Njegova kraljeva Visokost strežaju poklon v njegovem rodnem jeziku.

Medtem ko so se Langi Doonhu oči bliskale od radosti, je mladi mož v

* Sahib (arab. »tovarišč, »gospod«) v Perziji ter Indiji običajen naslov Evropejcem. Op. prev.

modrini popil kavo in se ozrl na tla. Odložil je prazno skodelico in pobral robec Berenice Asterleyeve ter ji ga z nasmeškom pomolil.

Lahen izraz zabane je šinil Smithu preko obraza, ko je videl, kako se je njegova tajnica kot usovršena glumačica, kakršna je bila, prav globoko in sijajno poklonila.

»To rutico ste nalašč izpustili na tla,« ji je opomnil po odhodu svojih posetnikov.

»Po glavi bi hodila za tega človeka,« se je kaj resnobno odrezala.

Ko je Smith prispel v Ottawa, je drugo jutro brž ugotovil vsemogočnost priporočilnega pisma. V glavnem vojaškem stanu so mu nemudoma privolili, česar je želel.

Ko je prečital poročilo preiskovalnega odbora, priloženo obtožnici, s katero je prišel poročnik John Bradley pred vojaško sodišče, je izrekel neko prošnjo belobrckemu generalu, s katerim je kramljajal.

»Seveda dovolim,« je rekel stari častnik nekam osuplo, »ampak... ampak imate li znanje, potrebne skušnje?«

»Mislim, da,« se je Smith mirno odrezal. »Prinesel sem s seboj uniformo, ki mi je pred leti služila v Indiji. Samo odznake mi bo spremeniti.«

Tri dni kasneje je došel Smith v Wennox in se v hotelu vpisal v imenik največjega hotela v mestu pod imenom major »Avrelj Smith iz indske armade.«

V eni uri se je spravil v uniformo. Bil je popolnoma podoben velikemu, suhemu poveljniku pešadijskega bataljona.

Straža, ki je stala pri vhodu v vojašnico, je začela rožljanje z ostrogami in pozdravila višjega častnika, čim se je pojavil pred njo.

»Kje je soba službujočega častnika?« je vprašal novi major Smith in odzdravil.

»Stranska vrata druge stavbe na levo, gospod,« je odvrnila straža.

Smith je potisnil vrata, ki so mu bila označena, in obstal v pisarnici, kjer je bilo nekoliko podčastnikov.

»Pribočnik?« je vprašal.

»V sosednji sobi, gospod,« mu je odgovoril narednik.

Smith je sam odprl duri v to izbo ter vrgel oficieren ovitek na mizo, obloženo z listinami, pred pribočnika, ki je kakor vsi adjutanti na videz nosil ves svet na svojih ramah. Ne da bi bil dvignil oči, je odprl ovitek in potegnjal iz njega listino.

»Major Avrelj Smith, častnik indske armade,« je čital na glas in vstal, da bi mu poradil stol. »Našega polkovnika so poklicali v Ottawa po nujnem opravku in namestnik še ni prišel. Major Gray je najstarejši oficir. Dovolite, da pogledam.«

Pri teh besedah je pribočnik vzel v roke seznam in s prstom prebrzel imenik, preden je znova pregledal pismo, ki ga je bil Smith s seboj prinesel.

»Boga mi!« je zaklical, »vi imate več službenih let ko major Gray. Po-

takem morate vi, gospod, poveljevati bataljonu med polkovnikovo odsotnostjo.

»Hočete li biti tako prijazni in mi sestaviti dnevno povelje, ki me takoj postavi na čelo bataljonu,« je velel Smith. »Mi morete povedati kaj osebitega glede službe?«

»Dvoje,« odvrne pribočnik in preseščeno gleda v novega častnika, ki se pripravlja prevzeti poveljstvo s tolikšno naglico.

»Njegovo kraljevo Visočanstvo pride pojutrišnjem skozi Wennox in popoldne pregleda bataljon. Zjutraj iste-

ga dne se snide vojaško sodišče, da bo sodilo nekega našega častnika.«

»Ako naj Njegovo kraljevo Visočanstvo pregleda bataljon pojutrišnjem,« opomni Smith jako hladnokrvno, »ga bom jaz kar sedaj. Pošljite, prosim, po častnika, prvega podčastnika in dežurnega narednika.«

Nekaj minut pozneje je major Avrelij Smith v družbi častnika, ki ga je bil zahteval, in prvega podčastnika, ki je hodil spred, podrobno nadzoroval vojašnice in vežbališča severnega bataljona.

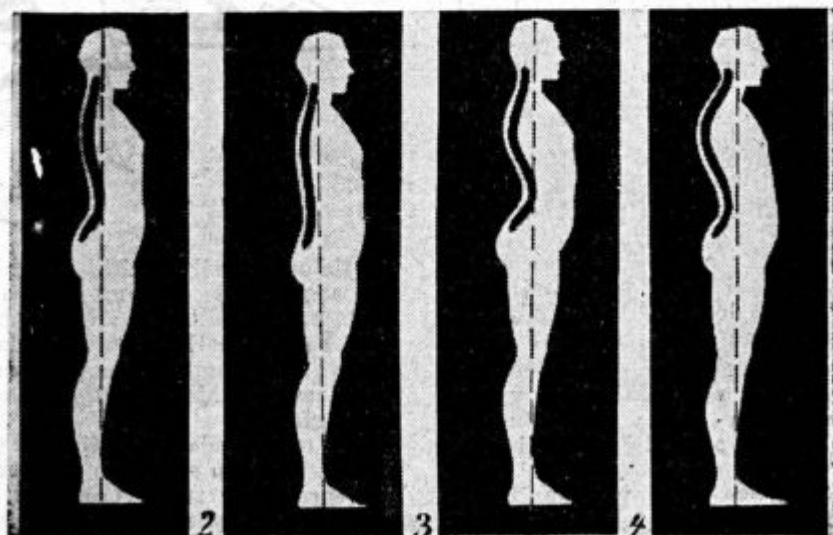
(Dalje)

Kako ostanemo zdravi

Boj za življenje je danes težji kot nekdanj. Doba industrije in strojev je prevzela človeški organizem z marsičem, česar prej nismo poznali. Ljudje kljub temu niso tako izčrpani, kakor so morali biti v divjem boju za življenje. Da se ubrani sovražnikov moderne dobe je človek pričel gojiti telesne vaje, to je, polniti oni akumulator za telesne in duševne sile, oni vir zdravja, ki izravna in nadomešča izgubljene sile. To gibanje, ki je vzkliko iz notranje potrebe, je danes tako močno, da bi lahko označih našo dobo, če bi jo hoteli imenovati

po njenem najznačilnejšem pojavu, kot dobo telesne kulture.

Če gremo v zgodovini še tako daleč v preteklost, vidimo, da je svobodni človek vedno krepil svoje telo s telesnimi vajami. Najlepši vzgled za to stremljenje je klasični stari vek, predvsem Grška s svojimi znamenitimi olimpijskimi igrami. Navdušenje za te igre je bilo takrat tako globoko ukoreninjeno v narodu, da so celo čas računali po posameznih olimpijadah. Vsakokratni zmagovalec v olimpijskih igrah je bil junak vse dežele, in lovorov venec, ki mu ga je podarilo domače mesto, je bi-

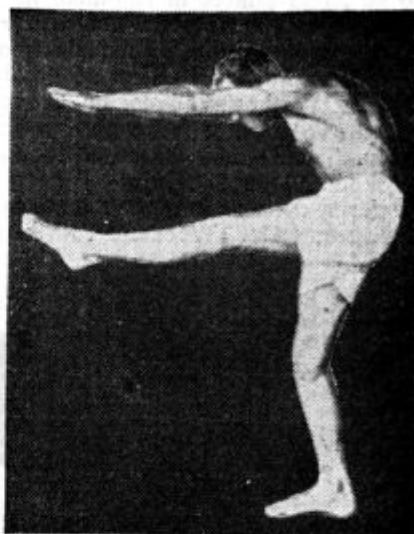
Pravilna in nepravilna drža telesa
1. pravilna drža; 2. upadel hrbet; 3. votel hrbet; 4. okrogel hrbet

ko najlepše in najbolj zaželjeno odlikovanje, ki ga je mogel dobiti Grk. Pozneje, posebno za časa rimskih cesarjev, je zanimanje za telesne vaje zelo popustilo. V splošnem ni bilo niti dostojno, če je kdo sam gojil telovadbo. Takratni Rimljani so se raje navduševali za nastope plačanih gladiatorjev.

V Nemčiji je spravi srednji vek nego telesa zopet na površje. Najprej se je med narodom razširila igra z žogo. Velika trgovska središča, kakor Augsburg in Norimberk, so zgradila velike dvorane, v katerih se je mladina igrala z žogo. Šele tridesetletna vojna je morala priti, da je za stoletje uničila v Nemčiji vse, kar je bilo ustvarjenega na polju kulture in vzvišenega življenjskega načina. Svobodni meščani so postali sužnji in številni knežji dvori so se po pariškem vzorcu popolnoma zaprli pred življenjem množic. Razumljivo je, da v tej dobi ni mogla cveteti kultura telesa. Tudi osvoboditev izpod Napoleo-novega jarma ni prinesla izboljšanja.

Sticer so se pojavili novi apostoli za telesno kulturo, ki pa ni mogla doseči

Preprosta, toda uspešna vaja

Zenska »telovadba« pred 20 leti

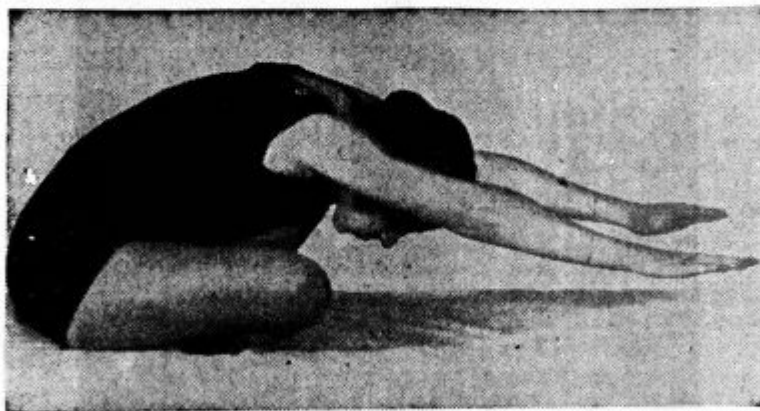
1. krčenje noge in sklanjanje pri obujanju nogavic;
2. isto pri obujanju čevljev;
3. privzdigovanje rok pri česanju;
4. sklanjanje hrbta pri friziranju;
5. izteganje rok pri zapenjanju obleke

sedanje splošne razširjenosti. Meščanstvo se za ta pokret ni zanimalo in se je navduševalo le za lepe umetnosti. Deklice iz boljših rodbin so morale igrati na klavirju, mladeniči pa so se navduševali za Wertherjeve bolečine. Človek, ki je zdravo čutil, je težko živel v tem ozračju. Tudi moda takratne dobe je zelo škodovala negi telesa.

Moderna doba se je glede tega popolnoma spremenila. »Weekend«, ki so ga

Ta oblika skrbi za zdravje in ima med vsemi zdravstvenimi dietičnimi sredstvi že zaradi tega zelo velik pomen, ker je za vsakogar lahko dosegljiva. Treba je le nekaj dobre volje in vsakdo bo lahko, če je še tako zaposlen, ujel dnevno par minut in jih žrtvoval za nego telesa.

Telovadba jači ves organizem brez izjeme in učinkuje blagodejno na duševno razpoloženje.

Telovadba sodobne ženske

do nedavno poznali samo v Angliji, je postal tudi nam vsem neobhodna potreba. Za one, ki nimajo dovolj sredstev, da bi mogli jačiti svoje telo na prostem, je domača telovadba vir novih moči in veselja do življenja. Na prvi mah se zdi ta trditev paradokсна; vedeti pa je treba, da za odmor ni dovolj samo mir, temveč tudi sprememba v delovanju živčnega sistema. To spoznanje je med drugim privedlo velike obrate, da so uvedli med delom po četrh ure prostega časa za telovadbo.

Zjutraj in po možnosti tudi zvečer zadostuje po pet ali deset minut. Redna telovadba navaja človeka k zmernemu življenju in ga odvrča od nerednosti. Človek spoznava vrednosti naravnega življenja ter rad zamenja nerednosti s srčnimi občutki zdravja. Važno je, da človek teh vaj ne dela nemarno, niti pretirano. Najboljše je, če se pri tem ravna po lastnem ugodju. Vsak, ki je pričel gojiti telovadbo, je spoznal, da je zopet odkril ono večno vez, ki druži telovadbo, igre in sport s naravo.

E. Calthorpe

Na Hudičevih otokih

V okovih in kletkah na ladji — Postaja večnega molka Jetnišnica na kolesih

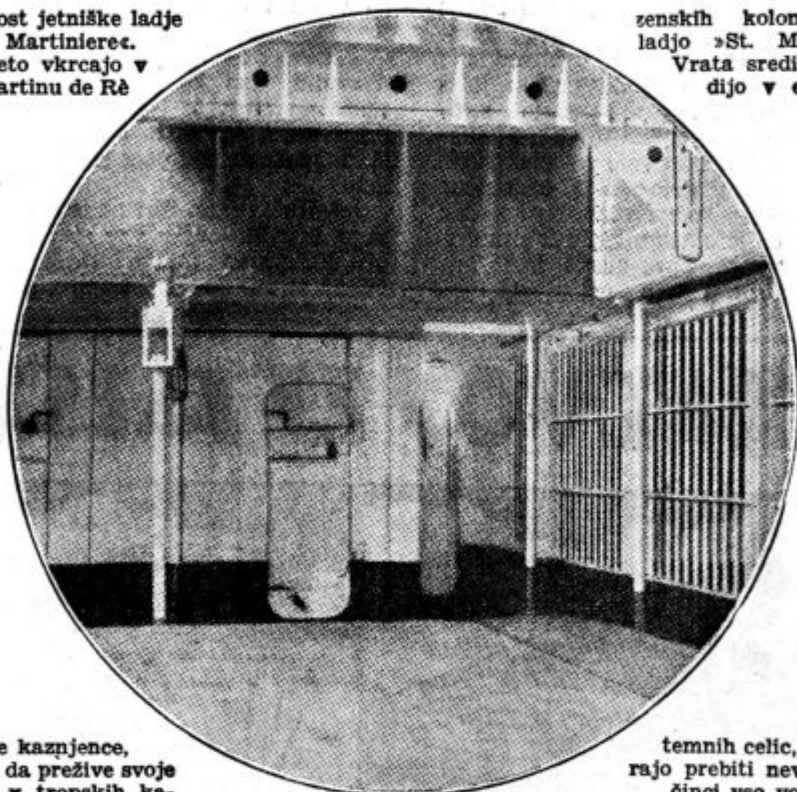
Guyana je daleč. Francija, ki pošilja svoje kaznjence, ima ogromne stroške, ker ne more prevažati kaznjencev niti z vojno ladjo niti z ladjo kake paroplovne družbe. Potniki bi se po pravici

so med vožnjo obtežene z železno kroglo.

V kletkah vlada popolna tema. Samo zjutraj zarana in zvečer odpro hnice za petnajst minut. Takrat dobe kaznjenci malo svežega zraka. Na hodniku med

Notranjost jetniške ladje
»St. Martiniere«. Vsako leto vkrcajo v Saint Martinu de Rè

zenskih kolonijah, na ladjo »St. Martiniere«. Vrata sredi slike vodijo v eno izmed

francoske kaznjence, barvane, da prežive svoje življenje v tropskih ka-

temnih celic, kjer morajo prebiti nevarni zločinci vso vožnjo.

smatrali za ponižane, če bi morali deset dni bivati skupno s kaznjenci. Zato si je omislila »Centrala francoskih kaznilnic« lastne ladje, ki vozijo med Francijo, Guyano in Novo Kaledonijo. Večinoma so to izranžirane ladje, od črvov preluknjani brodi, polni podgan, ki so jih preuredili v plavajoče ječe. Na ladji je sto železnih kletk, a v vsaki kletki je prostora za deset zločincev. Zaradi preprečevanja morebitnih uporov, so kletke tako napravljene, da se lahko v dveh minutah potopijo v vodo. Kaznjenci so vkovani v težke verige, ki

dvema vrstama kletk patrolirajo po štirje pazniki oboroženi s karabinko. Straža se menja vsako uro.

V kletki se odgravajo pogosto strašni prizori. Občutki sovraštva se v temi stopnjujejo do besnila. Primeri se tudi, da postane ta ali oni sopotnik nevšečen družbi ter ji kvari račune. »Tovariši« ga pravilno napadejo in popolnoma zaduše, vendar pri tem skrbno pazijo, da ga ne ranijo. Vse to se odigra v največji tišini. Ladijski zdravnik ne more po navadi na takem mrliču ugotoviti nobenega znaka nasilja in proglasi smrt

za naravno, dasi ve, da je resnica nekoliko drugačna. Mrtveca zašijejo v vrečo in ga vržejo skozi odprtino v morje, kajti z »banjardom«, kakor se imenujejo te vrste kaznjenci, nima ozirov in prizanašanja.

Trenutno razpolaga Francija s tremi prekomorniki za prevažanje kaznjencev. Dve ladji opravljata obalno službo, tretja, največja, vozi kaznjence v Guyano. Da se pa njene kletke napolnijo do zadnjega prostora, mora navadno čakati celo leto dni.

»Banjar« mora skozi več postaj, preden dospje v Cayenne. Prva teh postaj je ogromna jetnišnica Fresnes, kompleks petih kaznilnic. Eno izmed teh poslopij je vzorna jetnišnica, ki jo s posebnim ponosom razkazujejo strokovnjakom. Njene celice so skoro udobne. Pozimi jih ogrevajo z električno toploto, razsvetljujejo pa z električno lučjo. Jetnikom so na razpolago kadne kopeli, hrana je okusna in dovolj raznolika. Človek bi skoro mislil, da je prišel v sanatorij. V tem poslopju je pro-

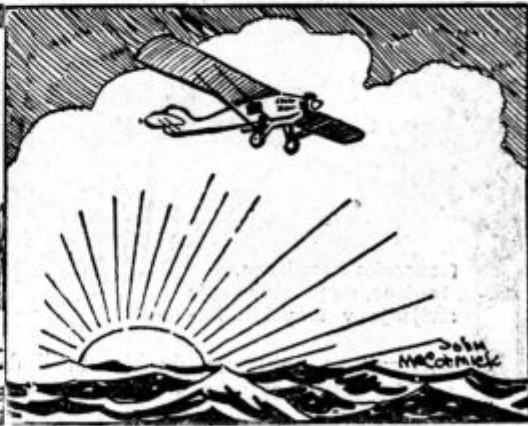
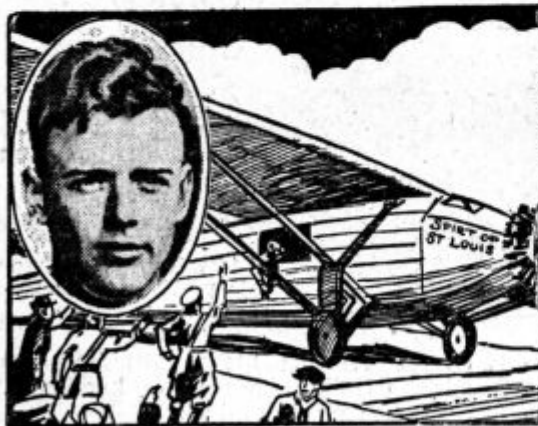
stor za politične kaznjence, kakor je bil n. pr. bivši minister Klotz.

Kaznjenci, določeni za odpravo v Cayenne, pridejo v drugo poslopje, ločeno od prvega z visokim zidom. Ti kaznjenci pa ne prihajajo samo iz pariške »Sante«, marveč se rekrutirajo iz vse Francije.

Še preden pridejo v Fresnes, vedo, da je prvi zakon v Fresnesu »mir in tišina«. Vsaka besedica, ki bi jo hotel jetnik izmenjati s sosedom, vsak poskus razgovora poslabša jetnikov položaj. Brez glasu se odpirajo mogočna železna vrata v tečajih, tiho stoje pazniki v vrstah, pripravljeni za sprejem novo-došlecev. Odvedejo jih najprej v veliko dvorano, kjer jih preiščejo, slečejo in vpišejo v seznam. Poleg imena pride še odtis prsta. Ko je to opravljeno, odvedejo vsakega kaznjenca v posebno celico.

Jetnišnica ima štiri nadstropja in obsega šest sto celic. Vse mejijo na hodnik z železno mrežo. Hodniki so na vnanji strani dvorišč, slični visečim bal-

RAZVOJ LETALŠTVA

L. 1927 je svet ob priliki Lindberghovega epohalnega poleta v Pariz šele prav spoznal možnosti, ki jih odpira človeku zrakoplovba. Lindberghov polet je bil drzno podjetje, ki je zahtevalo neizmerno mnogo spretnosti in poguma.

Ta junaški letalec se je vzdignil točno ob solnčnem zahodu in naravnal svoje letalo v viharne in neznane širjave nad severnim Atlantskim oceanom. Pričela se je herojska borba. Neustrašeno si je utiral zračno pot skozi meglo, dež, točo in snežni vihar.

Bila je noč neprestane groze. Vedno iznova je pokrival peroti led, ki je pretil pilotu z uničenjem; vedno iznova se je moral spuščati skoro tik do vodne površine, da je ubežal megli. Lačen, polmrtev od trudnosti je žilavo nadaljeval svoj boj za življenje in zmago.

konom. Na ta način je beg zelo otežkočen.

Kadar pripeljejo kaznjenca v celico, se začne rahel koncert s trkanjem na zid. Prebivalci drugih celic tako rekoč prežijo na »novince«, ker bi jih radi vprašali po stvareh, ki jih zanimajo. Vedo, da imajo pazniki ta dan več dela kakor navadno in da je nadzorstvo milješe. In ker vsak kaznjenec pozna tajno sporazumevanje s trkanjem, se poslužijo »stari« kaznjenci slehernega sredstva, ki pomnožuje zvok, predvsem vodovodne cevi. Vprašanja se navadno glasijo:

»Kdo si, odkod prihajaš? Poznaš tega in tega? Na koliko si obsojen? Zakaj si prišel sem?«

Ne nadoma pa se odpro vrata, paznik je zalotil »telefonista« pri delu. Za svoje dejanje bo moral delati teden dni pokoro v temnici.

In spet je vse tiho v jetnišnici. Ko se oglasi zamolkli žvižg sirene, se mora kaznjenec sleči do srajca in mora držati obleko pripravljeno v rokah. Vrata

za vrati se odpirajo, vsak kaznjenec položi svojo obleko na teden pred vrata in paznik se preveri, če ni kaj ostalo v celici. Tako preprečijo v celicah samomirne poskuse. Ob šestih zjutraj se zopet oglasi sirena. Pol ure pozneje odpeljejo kaznjence na dvorišče, kjer korakajo drug za drugim pol ure v krogu. Ko se kaznjenec vrne v celico, najde ondi svoje delo, ki ga ima izvršiti. Od 7. do 10. traja delo, potem prinesejo hrano — juhe in črnega kruha. Do 11. ure počivajo. Kaznjenci smejo tudi čitati. Potem morajo zopet sestri k delu, ki traja od 11. dopoldne do 5. popoldne, brez prestanka, brez obeda. Šele ob petih dobe skodelo jela — običajno porcijo stročja. Dan je minil.

Kandidati za Cayenne ostanejo navadno samo dva do tri mesece v Fresnesu. Kadar se jih nabere dovolj za »convoi«, t. j. kadar je skupaj cela transportna kolona, jih odvedejo v francoski Banjo, ki je na otoku St. Martin de Ré nedaleč nabrežne trdnjave La Rochelle. To je druga postaja na poti

V SLIKI IN BESEDI

In Lindbergh je priletel v Pariz. Drugi dan pozno popoldne je priprožil izpod neba in se spustil na pristajališče v Bourgetu; najveličastnejši let poedinea, ki ga pomni zgodovina, je bil s tem dovršen. Noben drugi dogodek najnovejšega časa ni tako vznemiril sveta, kakor ta polet. A kaj predstavlja Lindberghovo dejanje? Ali morda višek nekaj desetletij proučevanja ter znanstvenih in izumiteljskih poizkusov?

O ne! Letalstvo in zrakoplovba segata delj nazaj. Njiju rojstni dan je bil že v bajeslovnih časih. Odkar živi človek na zemlji, ga tudi navdaja koprnjenje po tem, da bi letal kakor ptice pod nebom. V sestavkih in slikah, ki še pridejo, bomo očrtali razvoj tega prizadevanja od njegovih početkov do današnjega dne.

v Guyano. Vsako pot prepeljejo tja štrideset do petdeset kaznjencev, ki jih prevažajo v posebnih vagonih, ki so razdeljeni v majhne, zamrežene celice. Vsakega kaznjenca okujejo v železje. Jetniške vagone priklopuje tovornemu vlaku in tako prebijajo jetniki več

noči na malih postajah, kjer čakajo na voze. Kaznjenci se v celicah ne morejo iztegniti ter morajo spati sede s težkimi verigami na rokah. Za prehrano skrbe pazniki, ki nakupujejo na postajah kruha, sira in klobas.

(Dalje)
Anglo American N. S. Copyright.

Prof. A. M. Low

Kako bo na svetu čez 40 let

Ko je neki ameriški kaznjencev po štridesetletnem jetništvu stopil na newyorške ulice, se ni mogel dovolj načuditi velikanskim spremembam, ki jih je zavzelo mestno lice za časa njegove odsotnosti. »Dostikrat sem že vprašal, kakšne senzacije bi neki jaz doživel, ako bi bil zaradi kakšne justične zmo te obsojen v zapor in bi se moral preseliti v jetniško celico za daljšo dobo.

Zdi se mi, da bi bil takšen daljši zapor prav koristen: Človek bi bil vsaj enkrat avtomatično prisiljen zbrati svoje misli in duha; delo, ki je tako silno redko v današnjih časih, če vzamem za tipičen primer svoja predavanja pred dijaki na univerzi. Koncentracija duha je namreč samo zmožnost neprestanega logičnega mišljenja in je hkratu tudi dobra definicija vsakega izuma.

Ali bi bil po trideset — ali štridesetletnem zaporu iznenaden ob pogledu na takratno življenje in takratni svet? Človek, ki bi danes stopil med svet po tako dolgotrajni odsotnosti, bi bil nedvomno presenečen, videč, da ženske neženirano pušijo po cestah cigarete. In jaz bi bil nedvomno prijetno iznenaden, ko bi videl, da si ženske ne belijo več glave, kaj naj oblečejo, ako so poročene ali ločene in ko bi iztaknil, da si lahko kupim za mal denar weekendsko karto za vožnjo iz Londona v New York ali obratno.

Z začudenjem bi nemara odkril, da so zdravniki že rešili problem podaljšanja življenja in da je privedlo vprašanje rojstev do tega, da so vse države uvedle splošno volilno pravico. Gotovo bi bila znana tudi že posebna dieta za prehrano otrok, ki so določeni za kake posebne, vnaprej izbrane poklice in nedvomno bi lahko tudi ugotovil znatno izboljšanje današnjih metod za omejevanje zločinstva. Kako strašno bi bilo, če bi se že splošno uporabljalo nedavno izumljeno mamilo, ki prisili tistega, ki ga zaužije, da mora govoriti le golo resnico. Toda gotovo bi mi že v naslednjem trenutku padlo na um, zakaj ne uporabljajo tega čudodelnega sredstva v bolj obče koristne namene, da bi n. pr. preprečevali vojne in zločine.

Kako je mogoče, bi se vprašal, da vzamejo ljudje samo telefon v roko, pa se lahko pogovarjajo s prijatelji onkraj Oceana;

ali pa s pritiskom na gumb spravijo v pogon ves obrat velike tvornice avtomobilov in vendar še vedno nosijo obleke, ki jih ne ščitijo pred vremenskimi nevšečnostmi. No, dolgo se s tem vprašanjem ne bi ukvarjal. Rajši bi vzel mamilo, ki bi me še za nadaljnjih trideset let zazibalo v trdno spanje, iz katerega pa se ne bi zbudil niti za sekundo starejši.

Zanimivo bi bilo razmišljati, kakšen bi našel svet čez nadaljnjih trideset let? Mesto da bi moral stopiti s hišnega praga na blatno jlico in vdihavati od dima in prahu okuženi zrak, bi našel da so ceste pokrite s steklenimi strehami, ki popolnoma propuščajo sonce, zadržujejo pa dež in druge padavine. Nedvomno bi se moral napotiti v muzej, ako bi si hotel osvežiti spomin na nekdanje dežne plašče.

Takrat upam doživeti tudi to, da pijani dedci in nezveste žene ne bodo več bistveni del v programu komedijantov in da kino gledališča ne bodo več dajala predstav samo v obliki trodimenzionalnih zvočnih filmov, marveč da bodo podkrepila nazornost dejanja tudi z razširjenjem zraven spadajočih vonjav in da bodo opremila svoje lokale z nihajočimi sedeži, ki bodo nudili obiskovalcem kar največ užitka in zabave.

Ako bom povpraševal po kakem umetniško zgrajenem poslopju londonskega West Enda, mi bodo najbrže odgovorili, da je bilo to londonsko zavetišče za majhne otroke, kjer se je vzgajala deca točno po načelih, ki jih je odločilo delavsko ministertvo. To naj bi bilo namreč poroštvo, da ne bi bilo brezposelnosti v nobenem poklicu, v nobeni obrti ali industriji. In gotovo bi tudi zvedel, da ni nikomur dovoljeno imeti otrok brez posebnega dovoljenja ministertva za javno blaginjo, čigar odredbe točno predpisujejo število in spol otrok, ki so dovoljeni v tej ali oni stroki.

Najbolj pa bi se začudil pri pogledu na pešce po cestah, ki bi sicer odpirali usta toda brez najmanjšega glasu. Ta nenavadni pojav bi si umel razlagati samo na ta način, da so medtem razvozljali tajnost telepatije, ki je pa še ne obvladajo toliko, da bi mogli shajati brez tistega zastarelega odpiranja ust in krivljenja ustnic, ki je služilo našim prednikom za sporazumljenje. Vsi razglasi in lepaki, ki bi jih uzrl po

cestah bi bili natisnjeni v mednarodnem jeziku, in svet ne bi več doživel prizora, kako se 75 mož s pomočjo prav toliko tolmačev pregovarja o svetovnem miru.

Morda bi opazil, da se razvija življenje s tolikim truščem in ropotom kakor še nikoli poprej. Ljudje so postali medtem zaradi dolgotrajne zlorabe sluha naglušeni ali pa celo čisto gluhi in se morajo za sporazumevanje posluževati občutljivejših pripomočkov, kakor je uho. Morda bom tudi opazil, da sem edini človek, ki še nosi naočnike, zakaj vsi slabovidni ljudje si bodo takrat popravljali vid v posebnih žolah gledanja. Zbirka dobrih naočnikov bo samo še v Britskem muzeju.

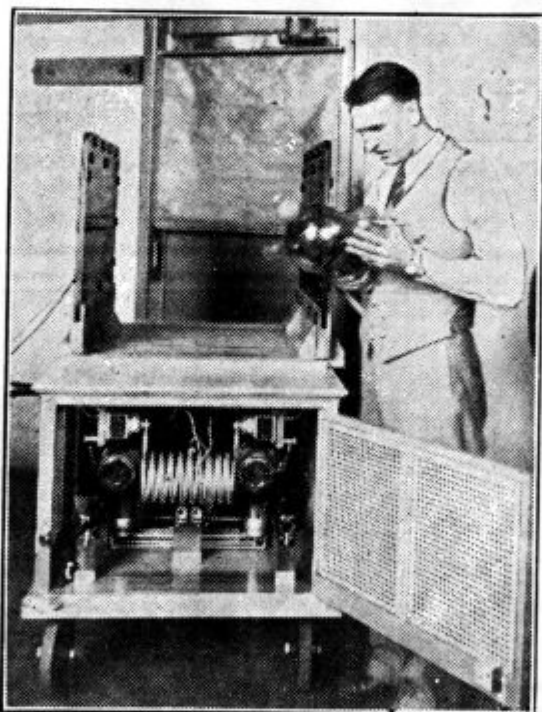
V splošnem lahko trdim, da bi videl in spoznal toliko novega in nenavadnega, da bi si najbrže želel nazaj v ječo, kjer bi lahko vse podrobno razmislil. Recimo, da bi v ta namen pobral kamen in ga zalučal v izložbeno okno. Morda bi me res zagrabil najbližji stražnik, toda zgolj zaradi tega, da me odvede v kako posebno bolnico, kjer bi me s posebno dieto hoteli ozdraviti divjaškega vedenja.

Povrniti se v zapor bi bilo najbrže težko. Ako bi se v javnosti do nagega slekel, da obrnem nase pozornost občinstva, bi si stekel celo velikih zaslug — namreč kot nove vrste človeški tip, ki res dela tisto, kar pridiguje drugim.

Umetna mrzlica

Moderna medicina smatra mrzlico za nekakšno samoobrambno sredstvo, ki se ga poslužuje organizem v boju proti najraznovrstnejšim škodljivcem, ki so vdrti v telo. Otresti se jih skuša s pospešenim presnavljanjem. Radi tega se skuša pri bolnikih umetno vzbuditi mrzlica, ako se ni pojavila sama od sebe. Sedaj so dognali, da telesna temperatura znatno naraste tudi v primeru, če je človek v bližini delujočih vakuumskih cevi za proizvajanje prav kratkih električnih valov.

Napravili so že več dobro uspelih poskusov z električnim oscilatorjem na dve cevi. Pri poskusih leži pacient v nekakšni

zaprti izolirani omarici, iz katere mu moli samo glava. Od sličnih zdravilnih metod n. pr. od električne diatermije se razlikuje nova visokofrekvenčna metoda po tem, da se elektrode, po katerih prihaja električni tok, ne polagajo na telo pacienta, marveč je telo samo v območju električnih in magnetičnih polj teh tokov. Zaradi tega ne nastaja toplota samo lokalno, marveč objame vse telo hkrati. Na ta način se mrzlica lahko vzbudi mahoma in traja poljubno dolgo časa.

Príprava, ki jo vidimo na sliki, se že praktično uporablja za zdravljenje z visokofrekvenčnimi električnimi tokli.

Skrivnostna zaščita

Nedavno se je poročalo, da so raziskovalci odkrili v Andih (Peru) zaklad, ki so ga zakopali Inke. Novica je naletela na mnogo skeptičnih ušes. Nekdo pa se je očito potegnil za verjetnost te najdbe. To je londonska učenjakarica, ki je svoje dni razbrala in prevela zbirke izvornih in častitljivih rokopisov, ki jih je ostavil Pizarro. Ta zapuščina osvajačev pred tri sto leti poroča, da so Inke imeli navado skrivati

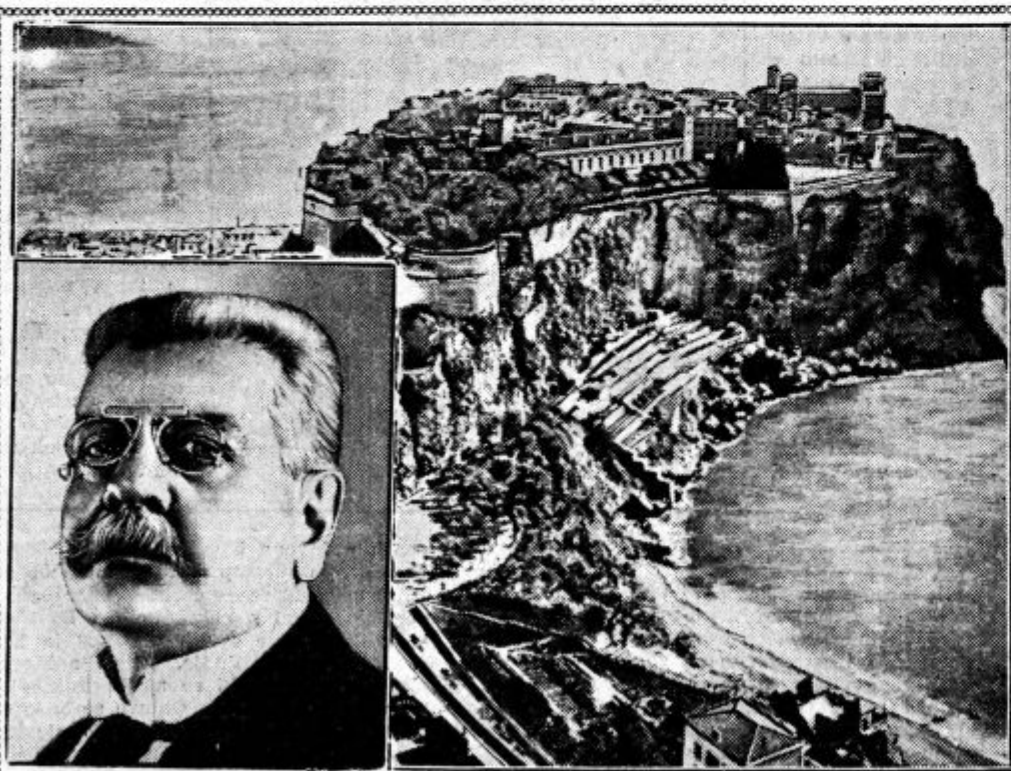
v gorah nečuvvena bogastva. Da bi očuvali tajnost svojih shramb za tedaj in za bodočnost, so uganjali razne čarobne obrede, slične ceremonijam, s kakršnimi so Egipčani posvečali grobnice svojih veljakov in kraljev. Našli so se ljudje, ki so naštevali nesreče učenjakov, ki so motili zadnje bitvališče Tutankamonovo. Gotovo se bodo tudi taki, da bodo nadzirali usodo starinoslavcev, ki so izgrebli peruanske zaklade.

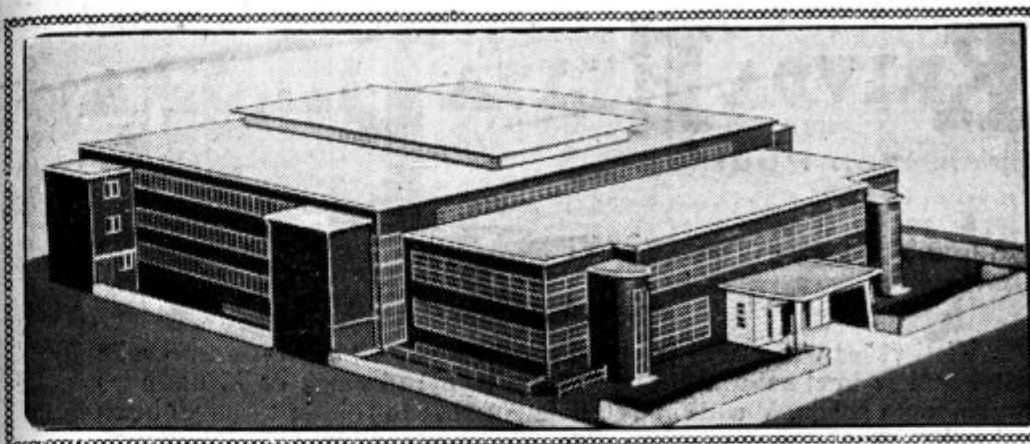
SLIKE IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

Levo zgoraj: Sekstet na ališču v Davosu. Spodaj: »Revolucija« v Moskvi. Pogled na Monaco in knez Louis, ki biva raj v Parizu nego v svoji kneževini s 7000 p... Zgoraj v sredi: Edina diplomatinja gospa Kolozjeva, ki jo je Moskva odpoklicala iz Stockholma. Desno zgoraj: Največje kegljišče na svetu v Hamburgu.

Zgoraj znameniti prirodoslovec Villa Bölsche je obhajal 2. t. m. rojstni dan. Desno: Japonci snemajo Evropece tudi v demonstracijah. Slika kaže Japonci demonstrirajo proti stavki!

KRIVDA ELIJA PILONA

Spisal Ivan Podržaj

Roman

PRVI DEL

I

Tisti večer v januarju je stopal proti kolodvoru mlad mož. Navzlic ostri sapi je imel suknjo nezapeto in prav nič ni pazil, da bi hodil po razhojenem snegu. V ustih mu je tlela cigareta in roki je tiščal globoko v žepih.

Mlad mož srednje visokosti, nekoliko upadlega obraza, s temnimi lisami pod drobnimi očmi, ki so jih pokrivala široka stekla naočnikov iz črne roženine. Život mu je bil pravilno oblikovan, vendar se je videlo, da je bil moral preboleti daljšo bolezen ali pa trpko duševno boleost, kajti njegova hoja je izdajala utrujenost in zdelo se je, kakor da ga kazni v hoji skrita telesna hiba.

Na voglu Škofje ulice se je ustavil. Vzel je roki iz žepov in si zapel suknjo. Pogledal je izpod klobuka po ulici in se ozrl po oknih hiše, koje slepa stena je mejila na vrt ob ulici.

Okna, ki je gledal vanje, so bila nerazsvetljena.

Prižgal si je novo cigareto in stopil v sredo ulice, odkoder je gledal na temna okna v prvem nadstropju. Natančno je videl, da so nezastrita in da stoje rože na njih nepremaknjene, kakor so stale dopoldne, včeraj, predvčerajšnjim. Otrnil je ogorek cigarete in se vrnil na cestno križišče.

Niti spomnil se ni, da bi pogledal po durih, če so zaprte, čeprav je tiščal v roki ključ od hiše, ki mu ni bila tuja.

Z ostankom cigarete v ustih je stal na križišču. Roki sta mu viseli tesno ob suknji. V odsevu cestne svetiljke so se svetili njegovi naočniki liki dvoje marogasto rumenih oči. Njih pogled je bil moten.

Z veje kostanja za njim se je odtrgal kos zmrznjenega snega in mu padel na klobuk. Z mirnim zamahom roke se je prestopil. Pogledal je še enkrat po temnih oknih, si naravnal klobuk in stovil na cesto, ki vodi od kolodvora v mesto.

Večer je bil mrzel in neprijetno ostra sapa je razprševala sveži sneg raz strehe hiš in ga trosila v obraz mlademu možu, ki je zamišljen korakal ob zasneženih vrtnih ograjah po cesti.

Tako je prehodil dolgo cesto in prišel do križišča pred mostom, kjer je napravil nekaj korakov v polkrogu, se obrnil in šel nazaj proti kolodvoru. Toda komaj je stopil na vzhodje klanca, se je ustavil, odvrigel cigareto, ki mu je bila ugasnila, si prižgal novo in stisnil glavo med ramena. Tako je stal nekaj sekund z rokama v žepih, stiskal z ustnicami cigareto in se slednjič z zaprtimi očmi usmeril v mesto.

Pred palačo z Merkurjem na pročelju je zadel ob damo v bobrovem kožuhu in z majhnim, okroglim klobukom na glavi.

— Pardon!

Besedo je izgovoril samo v mislih.

— Gospod Elij? je spregovorila drobna dama in mu ponudila roko

Mladi mož, ki je bil že prej nezavestno in bežno videl ženski bobrov kožuh, se je vzravnal in pogledal dami v obraz.

Poljubil ji je orokavičeno roko. Samogibno in iz navade.

— Kje ste bili?

— Oprostite. Nisem vas videl.

Dama je smatrala njegov odgovor za trenutno zadrego, ker so ji bila znana njegova pota v tem delu mesta.

— Pričakovala sem, da vas dobim še doma, se je nasmehnila.

— Še ali že? je rekel mrzlo mladi mož.

— Kakor vam drago, je odgovorila dama. V njenem glasu je bil odtenek užaljenosti.

— Ne more mi biti drago ne prvo ne drugo, ker me ni bilo doma in ste me iskali zaman. S čim vam morem postreči?

Dama se je glasno zasmejala, se ozrla in poklicala svojega psička, ki se je bil med pogovorom oddaljil.

— Tam je! je pokazal mladi mož proti samostanski cerkvi.

— Hvala. 'Deček', komm her! je zaklicala dama čez cesto.

Ko jo je pes ubogal in pritekkel čez cesto, ga je prijazno nagovorila:

— Brav 'Deček', priden. Poglej gospoda!

In pes je zares spoznal v mladem možu dobrega znanca.

Potem je dama nadaljevala:

— Ali sem vam mar rekla, da sem bila pri vas? Povejte rajši, če je bila Marija zadovoljna in če vam je povedala, da ostane do poletja pri nas.

Mladega moža te besede niso presenetile. Že njene prve besede je razumel preveč dobro, da bi mogel dvomiti o njih vsebini. Sicer pa nikoli ni skrival pred damo svojih obiskov, ki bi bili nemogoči brez njene vednosti in dovoljenja. Toda to pot se je motila.

— To vem šele zdaj v tem trenutku in zelo sem vam hvaležen za to novico. Če bi hotel biti še bolj iskren, bi vas nemara celo užalil.

— Kako mislite?

Hotel sem reči, da bi bilo moje zadovoljstvo večje, če bi bil zvedel Ali se niste dogovorili z Marijo?

— Tega vam ne morem zameriti. Čudim se, da vam ni povedala sama in zakaj vam ni povedala. Oštejem jo. Tudi vi jo morate prijeti. Čudno dekle!

— Gospa Mita, z Marijo sem govoril zadnjič predvčerajšnjim.

— Ali naj vam verjamem? In kje ste bili sedaj? Zakaj niste prišli k nam, ko veste, da je Hinko odpotoval in da ga ne bo ves teden? Ali se niste dogovorila z Marijo?

— Vedel sem, da gospod Hinko odpotuje, nisem pa vedel kdaj.

— In rekla sem ji, naj vam piše! Pa drugače, gospod Elij?

— Hvala, gospa Mita. Mislim, da sem zdrav in tudi sicer...

— Pa se vendar nista sprla? ga je prekinila dama.

— Menda ne.

Dama mu je pogledala naravnost v oči, kakor da bi hotela izvleči iz njih pritajeno resnico. Prijela ga je za desnico in rekla:

— Pojdite z menoj!

Mladi mož se je vljudno priklonil in dejal:

— Zelo rad vas spremim, če želite.

Istočasno je pogledal na uro in pristavil:

— Saj je še zgodaj. Ne mudi se mi.

— Pojdimo! 'Deček', ja 'Deček', komm! Mesička imam, to bo dober, was?

In šli so: mladi mož, dama in njen psiček, ki je stopical poleg svoje gospodinje ter se zdaj pa zdaj postavil na zadnji nogi, da je boljše vohal obljubljeni meso, ki je očividno zelo vplivalo na njegovo krotkost in ubogljivost.

2

Na križišču pred hišo, kjer je stal prej mladi mož in gledal na temna okna, se je dama ustavila in velela:

— Obljubite mi, gospod Elij, da ne boste omenili Mariji ničesar, kar sem vam povedala! Ali obljubite?

— Obljubim, gospa Mita.

— Zdaj pa naravnost k nam!

Mladi mož se je odkril in rekel:

— Ne morem. Žal mi je.

Dama se je začudila:

— Ali niste rekli, da se vam ne mudi? Ne storite mi tega in pojdite z menoj!

— Oprostite, ne morem.

— Čemu sem vam torej zaupala in vam povedala stvari, ki so vas razveselile?

— Razveselile? se je začudil v mislih mladi mož in se pokrtil.

— Zakaj ne odgovorite?

— Ker vas nočem žalostiti, gospa Mita.

— Vztrajate pri svojem sklepu?

— Moram.

— Torej?

— Ne morem.

— Kaj bo porekla Marija, ko ji povem, da niste hoteli k njej?

Mladi mož je pomolčal, potem pa je rekel:

— Nič ne bo rekla.

— Povejte mi vsaj to, kaj se je zgodilo tako nenadno. Ali res niste bili nocoj pri nas?

— Nisem bil in tudi zgodilo se ni nič.

— Zakaj torej nočete k nam?

Mladi mož je molčal in gledal predse.

— Kaj naj rečem Mariji?

— Bodite tako ljubeznivi, gospa Mita, in ne govorite ji nocoj o meni.

— In če vpraša po vas?

— Recite, da me niste videli nikjer.

Dama se je ozrla po oknih svojega stanovanja.

— Ne bojte se, ni je doma.

— Kako veste to? Torej ste bili gori?

— Nisem bil.

Dama se je zamislila. Tudi mladi mož je molčal.

— Dobro. Ne silim vas več. Storite po svoji volji.

— Bolje je tako.

Z nasprotni strani se je bližala ženska postava. Mladi mož se je ponovno odkril in se oprostil.

— Vi ste, Lenčka? Kje ste bili? je vprašala dama žensko, ko se je približala.

Bila je njena služkinja.

— Klanjam se, milostiva. Vaše pismo sem nesla.

— Šele zdaj?

- Nisem utegnila prej.
- Ali je gospodična doma?
- Ne, milostiva.
- Kdaj je šla?
- Popoldne.
- Le pojdite! Takoj pridem.
- Dama je gledala mladega moža in rekla:
- Kako ste vedeli, da je Marija zdoma?
- Vedel sem.
- Ne bodite vendar čudni! Kaj se pravi: vedel sem? Pojdite z menoj in počakajte, da se vrne!
- Gospa, nocoj ne. Sicer pa, oprostite, iti moram.
- Čudno. Ne razumem vas.
- Na svetu je marsikaj čudnega in vendar je razumljivo. Ne zamerite, prošim. Klanjam se.
- Ne delajte neumnosti, gospod Elij! Pridite jutri dopoldne! Pridete?
- Morda. Upam.
- Lahko noč. ‚Deček‘, komm, gremo spančkat!
- Klanjam se.
- Na svidenje.

3

Elij Pilon je šel tisto noč po tem večeru v bar »Diana«. Prišlo je samo od sebe. Opolnoči je stopil iz krčme na cesto. Snežilo je. Cesta je bila prazna. Iz podzemlja visoke palače so odmevali zvoki plesne godbe in ga potegnili čez cesto. Nad vhodom v bar so gorele zelene žarnice. Zdelo se mu je, da vidi v njih žensko ime. In res: Flora Milonga je staló zapisano in spodaj rdeče obžarjena slika mlade plesalke s pavovim perjem. Sneži in mraz je in dolga je pot do doma, si je mislil Elij Pilon. Ni razmišljal. Stopil je na prag in hotel odpreti vrata. Livrirani sluga ga je prehitel. Stopal je navzdol po stopnicah v taktu foxtrota in recitiral himno, ki se je je bil spomnil ob imenu zaščitnice nočnega lokala:

Dianam tenerae dicite virgines,
Intensum, pueri...

Pred vrati v dvorano je vrgel slugi suknjo in klobuk na roke. Iz dvorane so prihajali veseli glasovi. Obstal je pred ogledalom, si popravi ovratnico in videl v zrcalu vzpored, obešen na drugi strani predsobe. Obrnil se je in čital:

FLORA MILONGA
slavna španska plesalka
MARY CHERIE
odlična pevka

— — — — —
Po polnoči plešejo dame Hylton
ansambla z gosti

Ko je stopil v dvorano, je zaigral foxtrot orkester: Die kleinen Mädchen in Trikot...

Gostje so bili veseli. Dvorana polna. Elij Pilon je prisedel k družbi znancev v loži pod visoko izdolbenim oknom. Poslušal je njih šale, gledal po dvorani in se zabaval nad veselostjo gostov.

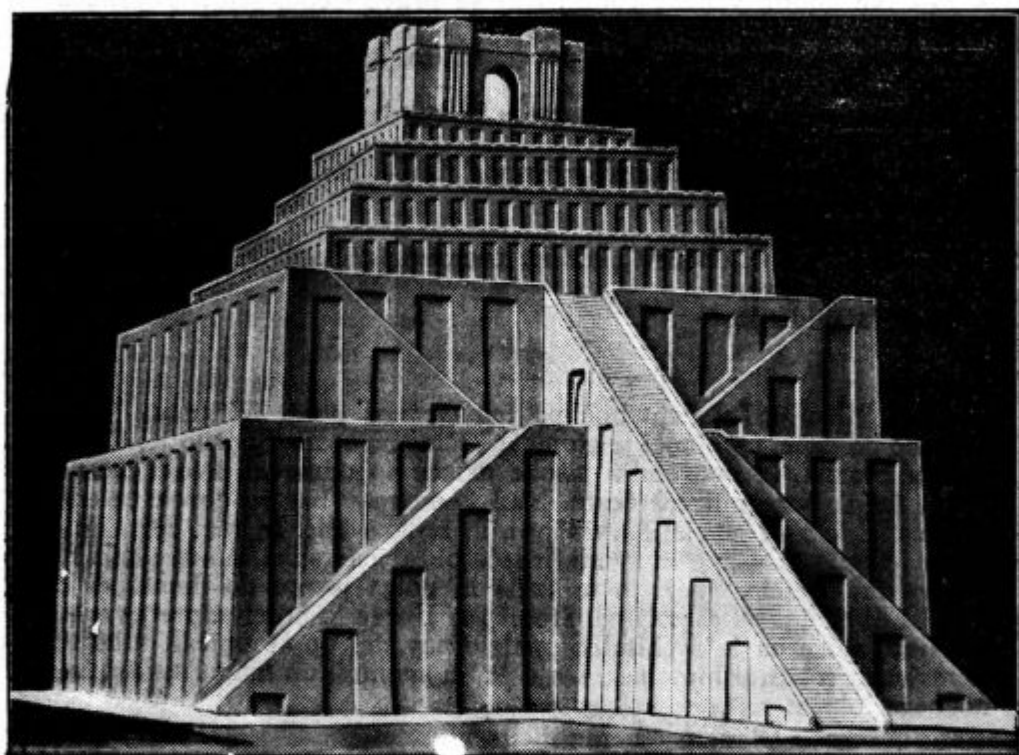

Babilonski stolpi

Kakor kažejo najnovejši zgodovinski izsledki babilonskega stolpa ne pozna samo krščansko sveto pismo, marveč krožijo slične pripovedke tudi med drugimi primitivnimi človeškimi plemeni.

se je stolp porušil in pokopal pod seboj prevzeto ljudstvo.«

O nekem babilonskem stolpu v Afriki pripoveduje tudi nemški raziskovalec Hamberger. Črnci plemena Vakulve so prepričani, da so ljudje nekoč hoteli

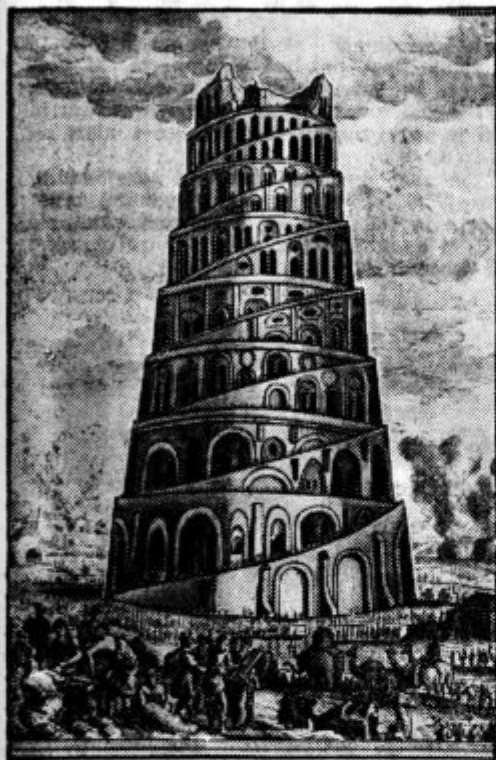
Babilonski stolp po rekonstrukciji berlinskega profesorja Ungerja. Na podlagi izkopanih klinopisov v Babilonu smo danes precej na jasnem, kakšen je bil svetopisemski babilonski stolp. Bil je sedmerostolpno svetišče bogov, na najvišjem vrhu pa je bila 15 m visoka »božja izba«, ki je služila obenem za astronomski observatorij. Štirioglati »stolp« je bil visok komaj 90 m

Tako poroča Leo Frobenius o nekakšnem babilonskem stolpu pri zamorcih. Zanimivo je, da poroča o neki slični zgradbi tudi francoski raziskovalec Jacottet. Pri zamorskem plemenu Louy je slišal pripovedovati naslednjo legendo: »Ko je najvišji bog Niambe splezal po pajčevini v nebo, je takole govoril ljudem: Molite me! Ljudje pa so govorili drug drugemu: »Dajmo, ubijmo Niambo«. Da bi ga mogli doseči, so zabili v tla močne kole in privezali nanje še polno drugih, dokler niso zgradili prav visokega stolpa. Začeli so plezati nanj, toda preden so dosegli nebo,

priti na mesec. V ta namen so grmadih drevesa drugega vrh drugega, da bi si postavili dovolj visoko oporo. Toda večinoma so popadali z grmade in se pobili. Za njimi so isto poskušali tudi drugi ljudje, toda prav tako brez uspeha, dokler se niso spametovali in opustili nadaljnjo prizadevanje.

Tudi raziskovalec Danholz piše o babilonskem stolpu v bivši nemški vzhodni Afriki. Tamkajšnje pleme Vasu pripoveduje, da je hotelo človeštvo nekoč premagati Boga, in da je v ta namen zgradilo velikanski stolp, po katerem bi se lahko vzpelo do njega. Toda

Klumbi, stvarnik sveta, je njih predrzni podvig še pravočasno opazil in porušil stolp z močnim potresom.

Babilonski stolp, kakor so si ga predstavljali pred 150 leti (po starem bakrorezu)

SLOVENSKO LJULKO BOMO REŠETALI

SLOVENSKA IMENA NA I

V 8. knjigi na str. 637 »Življenja in sveta« oporeka g. A. Goli g. Marici Bartolovi, da je oblika imen in priimkov na končnico i nemška. Kar se tiče imena Franci, Jozi, Ani, Slavi, Poldi, Beti, je vsekakor pritrčiti g. Bartolovi. Vse te oblike so posnete po nemški rabi. Slovenske so le Franc, Joža, Ana, Slava, Polda, Beta. Glede drugih moških priimkov pa velja razlaga g. Goltja. Končnica i pri teh se je res razvila iz pivotne na ej, ki se javlja še v roditelju. Le-ta se namreč glasi od imen Mali, Mazi, Maleja, Mazeja. Razloževati je torej imena krstna in rodbinske priimke na i. G. Goli bi bil moral zavrniti g. Bartolovo le glede priimka Mazi, drugače pa je njeno mnenje pravilno.

Naj veljajo ta pojasnila obema ljubiteljema čiste slovenščine!

DODATEK

1. Glede ženskih imen na i se strinjam z gospo Bartolovo, da so tujega izvora. Zato ji tudi v tem pogledu nisem nič ugovarjal. 2. Moški priimki kakor tudi imena pa se dajo brez izjeme razložiti s slovenskim glasoslovjem, torej tudi Franci. V praksi pa moram priznati, da je obilica ženskih ljubkovalnih oblik bržkone povečala rabo moških imen na i (imence = ljubezna beseda, Kosewort, po predlogu ga. B. Vdoviča). 3. Ob trditvi, da za slovenščino velja samo Franc, pa se vprašam: Kaj pa Francišek Lampe, Fran Milčinski, Francč Levstik, France — Tance z Ribence dela lonce piskrce? Nadalje Francek, Francej (podlaga za Franci-ja), Gospodin Franjo. Moja babica je klicala svoje sinove: Francik, Janežik, Jožik, Jakobčik. Po vzhodni Sloveniji so moški lahko: Joža, Tona, Tonaka itd. Naš jezik je pač bogat z obrazili. Poglejmo v Pleteršniku izraze za tele: telce, telče, telček, telčič, telec, teletce, teliček. V Bartolovem nemško-slovenskem besednjaku pa še: telek. Ako k gorenjim tvorbam, n. pr. Fran, kdo poreče, da so napak okrnjene, so toliko naše kakor Valjavčev sklen (za sklep), Koseskega pogin (pogibel). A. G.

DNEVA NE POVE NOBENA PRATKA

Za Božič (23. dec.) je umrl odličen ruski znanstvenik inž. Ignacij Majdel, izredni profesor na stolici za kemično tehnologijo na ljubljanski univerzi. Pokojnik je bil rojen 1874 v Carskojem selu pri Petrogradu. Pokojni učenjak je napisal številne razprave iz svoje stroke.

Na sveti večer je šel prostovoljno v smrt češki skladatelj Oskar Nedbal, ki je bil prišel v Zagreb, da prisostvuje premieri svojega baleta »Zgodba o neumnem Honzic«. Nedbal je bil rojen v Taboru na Češkem ter je postal slaven s svojo opereto »Poljska kritic«.

MODERNA TEHNIKA

Brzovajni pisalni stroj

V mnogih primerih brzovajni stroj ne ustreza popolnoma svojemu namenu, kadar je treba prenesti pisavo naglo iz kraja v kraj, ker z njim ne ume vsakdo pravilno ravnati. Zato so telegrafski tehniki izumili pripravo, s katero je mogoče neposredno pisati iz enega urada do drugega, od enega lokala do drugega. Izumili so nekakšen daljnopisni stroj, ki predstavlja združek navadnega pisalnega stroja z brzovajno pripravo.

Novi daljnopisni stroj izdelujejo v dveh oblikah. Ako hočeta dva kraja stalno dopisovati med seboj, se opremita oba stroja s kombiniranim mehanizmom za oddajo in sprejem. Karakteristično je pri teh daljnopisnih strojih, da se pisava reproducira na sprejemniku neposredno v čitljivih črkah, številkah in znakih, kakršne imajo vsi pisalni stroji.

Če se pa hoče kako pisanje oddati z nekega osrednjega mesta več interesentom hkrati, n. pr. potreba v borznem prometu, pri časopisju in sličnih obratih, potem zadostuje, da se opremijo posamezna mesta zgolj s sprejemnimi aparati, priprav za oddajanje jim ni treba.

Po vnanjosti so ti daljnopisni stroji zelo slični navadnim pisalnim strojem. Tipke so pri njih skoro prav takšne in v istem vrstnem redu kakor na pisalnih strojih, da se jih lahko poslužuje vsakdo, ki zna pisati na stroj. Le brzina pisanja je omejena in znaša največ sedem znakov na sekundo.

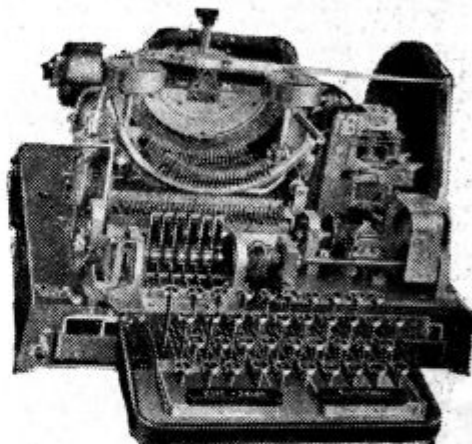

Brzovajni pisalni stroj — zaprt

Prenos posameznih znakov se izvrši na ta način, da se z udarcem na tipko mehanično nastavi vrsta peterih električnih kontaktov, ki se takoj nato sprožijo in pošljejo k sprejemnemu stroju kombinacijo električnih tokovnih sunkov, ki so za vsako posamezno črko in znak različni.

Na sprejemnem stroju urele ti tokovni impulzi spet poseben mehanizem, ki prestreže vse črke razen ene, in sicer dotične, ki je bila udarjena na oddajnem stroju in ki jo sedaj močan elektromagnet udari na papir.

Za spoj med oddajnimi in sprejemnimi stroji se lahko uporabljajo navadni brzovajni in telefonski vodi pa tudi kabli, ne da bi se količjak motil ali oviral promet v sosednjih žicah.

Brzovajni pisalni stroj — odprt

Uporabnost novih daljnopisnih strojev v večjih industrijskih podjetjih pa tudi pri policiji in gasilstvu ter sličnih institucijah se je praktično že večkrat preizkusila. Zlasti pa se obeta novim strojem lepa bodočnost pri časopisju, kjer je urno delo in aktualnost poročevalske službe prvi pogoj. Z daljnopisnimi stroji bi dopisniki lahko oddajali svoje vesti redakcijam v lepo tiskanih konceptih, ki bi šli lahko neposredno v tiskarno. To bi šlo neprimerno hitreje, kakor na sedaj običajni način, ko se morajo telefonske vesti najprvo stenografirati in šele nato prepisati na stroj. Vrhu tega pa so obratni stroški — kakor so pokazale izkušnje v Nemčiji — celo nekoliko manjši, kakor pri uporabi telefona.

✱

Transportni tlak za razdiranje

Fordove tovarne v Ameriki so spet obogateli za senzacijo. Na transportnih trakovih se tamkaj sedaj ne izdelujejo samo novi avtomobili, marveč se na njih tudi razdirajo stari dosluženi vozovi, na katerih so posamezni sestavni deli še uporabni. 120 delavcev demontira v 16 urah 400

voz. Delo se vrši v obratnem redu kakor pri sestavljanju avtomobilov. Najprvo se izpraznijo tanki za bencin, nato poberejo z voz vse steklo, odstranijo prevleke na sedežih, snamejo kolesa in izvlečejo motor. Kar je še ostalo, izgine pod velikanško hidravlično stiskalnico, ki zmelje jekleno okvirje kakor škatlico vžgalic. Tako preparirano železje roma v toplino peči, kjer ga pretope v žlahtno surovino, ki se pozneje oblikuje na transportnih travkovich v nove avtomobile.

Kako topel je plašč?

V trgovinah se prodaja blago za zimske in letne obleke. Ti vzorci so v trgovinah že precej normalizirani. Noben prodajalec blaga in noben krojač pa ne more jamčiti, da bo ta ali ona tkanina pri takem ali takem vremenu res čuvala telo pred mrazom. Temu nedostatku so sedaj korenito odpomogli. Izumili so merilno pripravo, ki dopušča točno merjenje izolacijske sposobnosti posameznih tkanin glede na propušcanje toplote. Z njim se lahko izolacijska zmožnost izrazi neposredno v številkah. V bodoče si bomo tedaj lahko izbirali blago za neki določen mraz pa tudi za določeno močan veter, pri čemer se ne bo treba bati, da bi blago ne ustrezalo svojemu namenu, da nam ne bi čuvalo telesne toplote. V trgovinah bomo n. pr. zahtevali plašč za mraz 15 stopinj pod ničlo ali za veter jakosti 7, ne da bi se nam bilo treba bati, da bi dobili neustrezajoče robe.

Aparat za merjenje propustnosti tkanin sestoji iz električnega grelca, ki se zavije v blago. Vse skupaj se potem namesti v hladnem prostoru, čigar temperaturo je mogoče točno uravnati na neko določeno stopnjo. Vrhu tega je v prostoru tudi ventilator, ki piha močan zračni tok proti tkanini. Ventilator se prav tako lahko regulira na poljubno jakost vetra. Izguba toplote, ki jo utrpi električni grelec, se sproti nadomešča z električnim tokom, ki ga greje in ohranjuje na določeni temperaturi, ki se navadno uravnava na telesno temperaturo. Toplota, ki jo je treba v ta namen dovajati grelcu, se lahko izračuna na podlagi porabljenega električnega toka in odbere na števcu, čigar številke že pomenijo toplotno značko za dotično blago.

Reklamni top

Pred kratkim so konstruirali nekakšen žarometni top, s katerim se lahko projicirajo posamezni znaki ali cele slike na oddaljena poslopja pa tudi na oblake, ako vise v primeri višini. Ta projektor, ki nalikuje velikemu ladijskemu topu, je za enkrat le pritlikav model bodočih neopisnih priprav, ki jih nameravajo graditi v reklamne svrhe. Zgrajeni reklamni top ima na skrajnem koncu močan žaromet, s katerim se dajo projicirati slike predmetov na daljavo 9 km. V cevi so pritrjene leče, med katere se vtikajo slike, ki

naj se projicirajo na oddaljeno mesto. Slike se lahko zelo naglo izmenjavajo in producirajo tudi v različnih barvah.

AKO · ŠE · NE · VEŠ

Čudež jodove kapljice

Ena sama kapljica joda prepreči prehlad. To dejstvo je ugotovil prof. Bier. Dovolj je, da v začetku prehlada kanemo kapljico joda v čašo vode ter tekočino na dušek izpijemo. Prehlad se ne razvija dalje. Profesor Bier svetuje, naj se uporabi jod že pri najrahljšem znaku prehlada. Uporaba joda pri prehladu v poznejšem stadiju ne koristi nič. Za ta način zdravljenja prehlada se zavzema posebno zdravnik iz Bonna dr. Weiss, ki pravi, da je dolgo vrsto let trpel na neozdravljivem prehladu, pa ga je ta metoda temeljito izlečila. Prehlad se je javljal pri njem redno vsakih šest tednov in je bil zelo trdovraten. Odkar se zdravi z jodom in vodo, je prehlad izginil. Ze glede na dejstvo, da se iz prehlada lahko razvije cela vrsta opasnih bolezni, je torej to zdravilo in ta način zdravljenja vsega priporočila vreden.

Odkod naziv „gobelin“

S tem izrazom se označuje v Parizu več ulic in neki okraj. Splošno znan pa je v pomenu vezenih preprog. Jehan Gobelin iz Reimsa je prišel okoli 1443 v pariško okolico, kjer je ustanovil ob potoku Bièvre barvalnico po svoji metodi. Njegov škrlat se je visoko cenil in ga ni bilo moči posnemati. Zato je šel glas po deželi, da je podjetnik s hudičem v zvezi. L. 1454. je bil Gobelin deželni glavar (bailli). Otrok je imel trlnajstero, njegov najstarejši sin Filibert pa osmero. Kot ugledni meščani so čestokrat opravljali javne službe. Eden je postal marquis de Brunvilliers in je bil soproj prosule zastupljevalke. Njih posest ob rečici Bièvre se je tako razširila, da so to vodo ljudje nazvali »Gobelinka«. Poslej so se oprijemali rajši upravnih služb, barvarnico pa so dali v najem inozemcem. Eden njih je prišel iz Flamske, Frans Van den Planken, ki je postal François de la Planche, drugi iz Bruslja: Marc de Comans. Iz osebnega imena je torej nastalo občno v pomenu: pestra preproga, preginjalo: z vtkanimi liki ali podobami.

Prebivalstvo italijanskih mest

Tri bodo skoraj dosegla milijon: Neapelj 985.033, Milan 978.003 in Rim 950.000. Rim je zdaj sicer na tretjem mestu, ali ritem njegovega razvoja kaže, da bo prvi presegel milijon. To se bo zgodilo leta 1931. Ostala večja mesta štejejo: Genova 628.242, Turin 604.776, Palermo 461.000, Florenca 320.473, Katana 284.146, Benetke 261.812, Trst 245.676, Bolonja 246.370, Tarent 124.528.

FRANK

Anna Christie

Slovito O' Nelllovo dramo iz mornariškega življenja v velikih pristaniških mestih »Anna Christie« je kupila družba Metro Goldwyn Mayer, ki jo je priredila za zvočni film. Filmofili vsega sveta so sprejeli

Greta Garbo v vlogi Anne Christie

to novico z velikim veseljem, ki se je še stopnjevalo, ko se je izvedelo, da igra v filmu glavno vlogo Greta Garbo.

»Anna Christie« ni le prvi govoreči film Grete Garbo, ampak tudi njen prvi film v nemščini. Film je dosegel pri premieri pred izbrano nemško družbo in pred nemškimi novinarji v Hollywoodu senzacionalen uspeh. Nemški listi poročajo, da govori Greta Garbo nemški tako, da seže njen glas do dna srca. Doslej so posvečali pri Greti Garbo največ pozornosti njenim krasnim velikim očem, ki so izražale ono, česar ni mogel dati njen nemi film, to je glas. Po filmu »Anna Christie« je vsa pozornost gledalcev obrnjena na nekaj novega, na nekaj, česar doslej pri Greti Garbo niso opazili —

na njena usta. Ženska, ki je v filmu doživljala ljubezen v vseh odtenkih in ki je iz ljubezni napravila več nego pisatelji filmskih rokopisov in režiserji, ta ženska ni mogla v nemem filmu dovesti svojih usten do potrebnega izraza. Doslej so opazili usta samo pri poljubljanju, zdaj so postale velik sestaven del njene nenavadne gledališke umetnosti.

S filmom »Anna Christie« se je Greta Garbo dvignila nad dosedanji nivo svoje umetnosti. Dosegla je toliko višino igralske umetnosti, kakor doslej še nobena igralka na odru ali na platnu.

V filmu »Anna Christie« igra Greta Garbo vlogo navadnega mornariškega dekleta, ki se je spustilo najgloblje, kamor se sploh more spustiti ženska. Kljub temu je ostala ženska ljubezni in občutka, ki smo jo tolikokrat videli na platnu in se ji divili. Ona je vedno le — Greta Garbo. Njeni soigralci v filmu so Theo Schall, Hans Junkermann in Salka Steuermann. Film je režiral največji evropski režiser Jacques Feyder, znan po velikanskem uspehu, ki ga je dosegel s filmom »Poljub«, kjer igra Greta Garbo.

Film »Anna Christie« se bo v kratkem predvajal tudi v Jugoslaviji.

Velik uspeh francoskega zdravnika

Francoski zdravnik dr. Petit pri operiranju opice

Francoskemu učenjaku se je po 12letnih poskusih posrečilo izdelati serum zoper najhujšo bolezen človeštva poliomyelitis (ohromitev otrok).

anekdote

O ministrih

V nekem varietetu je nastopal možak, po imenu Sebulontí. Višek njegovega nastopa je bil v tem, da je plesal deset minut na glavi.

Med odmorom je prišla k njemu deputacija in mu rekla:

»Gospod Sebulontí, vi bi morali biti ministar. Ali hočete?«

»Hvala,« je odvrnil Sebulontí odsekano, »sem že bil.«

V nekem razredu so pisali nalogo o Goethejevemu življenju. Ko je nekí dijak zapisal, da je Goethe tudi ministar na dvoru weimarskega vojvode, je nadaljeval: »Toda Goethe ni bil rad ministar, ker se je rajši bavil z duhovnimi stvarmi.«

Švedski ministar Eokmann je obiskal svoj rojstni kraj Munkktorg, kjer se je sestel s sošolci, ki so se ga spominjali še kot kmetiškega sina. Med povabljenimi gosti je bila tudi kmetica, ki se je v otroških

letih igrala z ministrom. Nagovarjala ga je z »ekscelenco«. Ko je Eokmann slišal ta naslov, je dejal: »Ljubše bi mi bilo, če bi me vsi ticali, kakor некоč v mladih letih.«

»Seveda,« je jecljala ženska, »ampak ti bi moral prvi začeti!«

Angleški ministar Pitt, ki je v poznejših letih zelo trpel na putiki, je moral некоč sprejeti tovariša, newcastleskega vojvodo v postelji. Bilo je hladno, soba ni bila zakurjena in vojvoda je zmrzoval. Zavil se je v plašč in z nogami cepetal neko paradno koračnico. Ko si ni znal več pomagati, je slekel plašč in skočil v posteljo Pittove žene, ki je stala prazna v sobi ter se je zavil v odejo. Tako sta oba državnika razpravljala o najnujnih državnih zadevah.

Za časa dunajskega kongresa je neka dvorna dama, ki je zelo škilila, ter je videla svojo okolico le v poševnem kotu, vprašala Talleyranda, kako je z visoko politiko.

»Tako, kakor vidite,« je odvrnil galantni politik.

Neobičajna igrača

V angleški vasi Werekham pri Norfolku so ujeili mladega tjulnja, ki se je tako udomačil, da živi v svobodi in ga krmijo otroci

Karikatura

Novi indski podkralj lord Willingdon

Edgar Wallace

Stalin: »To je bodoči simbol naše pravičnosti.

Zmagoslaven pohod kolektivizma v Rusiji.

MIZICA, POGRNISE!

Tedenski jedilni list

Ponedeljek, obed: na juhi ječmenček, z mesom kislja repa, krompirjev piré, sadje. **Večerja:** telečje ledvice v obari s polento; za otroke: polenta z mlekom.

Torek, obed: zeljnata juha, svinjska peččenka v mrežici, pečen krompirček, mešana solata, flancati z rajsko peno. **Večerja:** hresnovke, sir, čaj; za otroke: čokoladni riž.

Sreda, obed: na juhi jeterni cmoki, meso z mešano prikuho, ocvrt krompir, sadje. **Večerja:** makaroni z govejo sekanico, solata; za otroke: isto, namestu solate, kuhane češplje.

Četrtek, obed: krompirjeva juha z vampi, meseni cmoki v omaki in dušen riž, čežana. **Večerja:** vampi s parmezanom; za otroke: zdrobov pečenjak.

Petek, obed: prežgana juha, špinačne klobasice (namestu špinače se lahko porabi glavčasti kapus), sirov zavitek, pečen. **Večerja:** polenovka s parmezanom; za otroke: jabolčni pečenjak.

Sobota, obed: na juhi riž, dušeno sladko zelje in pražen krompir, brusnična omaka. **Večerja:** svinjski golaž z ajdovo polento; za otroke ajdova polenta z mlekom ali golažovo omako.

Nedelja, obed: ragu-juha, ocvrte telečje zarezbernice, solata, vinski kuh. **Večerja:** goveji jezik v omaki s širokimi rezanci; za otroke: rezanci z omako, pečena jabolka.

RECEPTI K JEDILNEMU LISTU

(količina računana za 4 — 5 oseb)

Telečje ledvice v obari. Pol kilograma telečjih ledvic osnažim od maščobe in jih zrežem na tanke rezine. V kozico dam eno žlico masti, v vročo pridenem eno žlico moke in žlico drobno zrezane čebule. Ko porumeni, dam notri ledvice, prepražim jih nekoliko, potem pa zalijem nekoliko z juho. Ko se nekaj minut kuhajo, jih osolim, popram, nekoliko okisam; ko še nekoliko povro dam na mizo.

Zeljната juha. V slanem kropu skuham na rezance zrezano zeljnato glavo (drobno ali pol veliko), posebej skuham tri srednje debele, olupljene in na drobne kocke zrezane krompirje. Iz ene žlice masti in žlice moke naredim prežganje, kateremu dodam pol žlice drobno zrezane čebule in prav toliko peteršilja, zalijem s kropom ali kostno juho in pokuham. Ko je gladko, vložim zraven zelje, katero prej odcedim in kuhan krompir ter pol kuhane kranjske klobase, zrezane na tanke rezine. Osolim in popram; ko se še nekoliko pokuha, dam na mizo.

Flancati. Na desko dam 20 dkg presejane moke, 5 dkg presnega masla, malo soli, limoninega soka, 2 rumenjaka in toliko mlačnega mleka, da naredim mehko testo.

Ko je gladko in dobro vgnjeteno, naredim hlebček, pokrijem s prtičem in pustim nekaj časa počivati. Čez dobre pol ure ga razvaljam za nožev rob debelo in zrežem s testnim kolescem za dlan velike štirioglate krpe, naredim s kolescem poševno od vogla do vogla, za prst od roba tri zarezje. Ocvrem jih na razbeljeni masti svetlorumeno, potresem še gorke s sladkorjem in dam z rajsko peno na mizo.

Rajsko peno pripravim iz dveh beljakov, ki mi ostaneta od testa. Stepem ju v trd sneg, primešam 6 dkg presejanega sladkorja, eno žlico marelične marmelade in eno žlico ruma. To dam v kristalno skledo in serviram s flancati.

Golaž iz svinjine. Za golaž vzamem meso od flama, ne premastno, zrežem na koščke in nasolim. V kozici razbelim pol žlice masti, dam vanjo poldrugo žlico drobno zrezane čebule; ko porumeni, vložim notri meso, dam zraven nekoliko kumine in lovorov list. Ko meso porumeni, zalijem nekoliko z juho in pokrito dušim toliko časa, da se vsa vlaga izduši in dobi meso lepo barvo. Nato potresem z žlico moke; ko moka zarumeni, zalijem spet z juho ali kropom, pokrijem in dušim še toliko časa, da še nekaj časa vre. Ko je gotovo, dam v gorko skledo in serviram zraven ajdovo polento, ki se najbolj pada.

Brusnična omaka. V kozici segrejem pol žlice masti, v razbeljeno dam žličico moke in žličico finih drobtin; ko nekoliko to dvoje zarumeni, dam zraven poldrugo žlico brusnic, pol limoninega soka ali par žlic belega vina, soli in sladkorja po okusu. Ko vre na malem ognju dvajset minut, je gotovo. Tako omako se da lahko tudi kot polivko k različnim sladkim pečenjakom, kadar primanjkuje svežega sadja ali drugega kompota.

Čežana. 1/2 kg kislj jabolk olupim in skuham na gosto s sladkorjem, da se razkuhajo. Potem segrejem v kozici košček presnega masla, žlico sladkorne sipe; ko porumeni, dam zraven pol žlice moke in nato jabolka. Pustim še nekoliko časa dušiti in dam gorke na mizo. Za dišavo dam med kuhanjem nekoliko drobno zrezane limonine lupinice in košček cimeta. — Ua.

RECEPT ZA UMETNEGA DIVJEGA PRAŠIČA

Kos stegna ali hrbta od domačega prašiča osolim, položim v porcelanasto skledo in ga oblijem s sledečo ohlajeno kvašo: 1/2 l rdečega vina burgundca, 1/2 l vode, in 1/4 ne premočnega kisa prevrem s čebulo, korenjem, zeleno, petršiljevimi koreninami, brinjevimi jagodami, vršičkom smreke, timjanom, lavorjevim listom in koščkom limonine lupine. Ko se ohladi, položim v

njo meso in ga pustim v kvaši 2 do 3 dni. Pri uporabi denem meso na razbeljeno slanino, ki jo prej drobno zrežem. Če je meso pusto, ga tudi pretaknem s slanino. Ko se od vseh strani opeče, vlijem nanj kvašo s vsemi zelenjavami vred in ga dušim do

mehkega. Nato vzamem meso ven, zefenjavo pretlačim, meso zrežem na primerne kose, ga vložim nazaj v omako, ga nekoliko zalijem s kropom in $\frac{1}{4}$ l kisle smetane. Ko še nekoliko prevre, dam na mizo. Zraven dam kislo zelje ali pečen krompir.

Katero slovensko knjigo ste čitali v minullem letu?

Kateri slovenski pisatelj Vam je najljubši in zakaj?

Katero knjigo ste čitali v srbohrvaščini ali v drugih slovanskih jezikih?

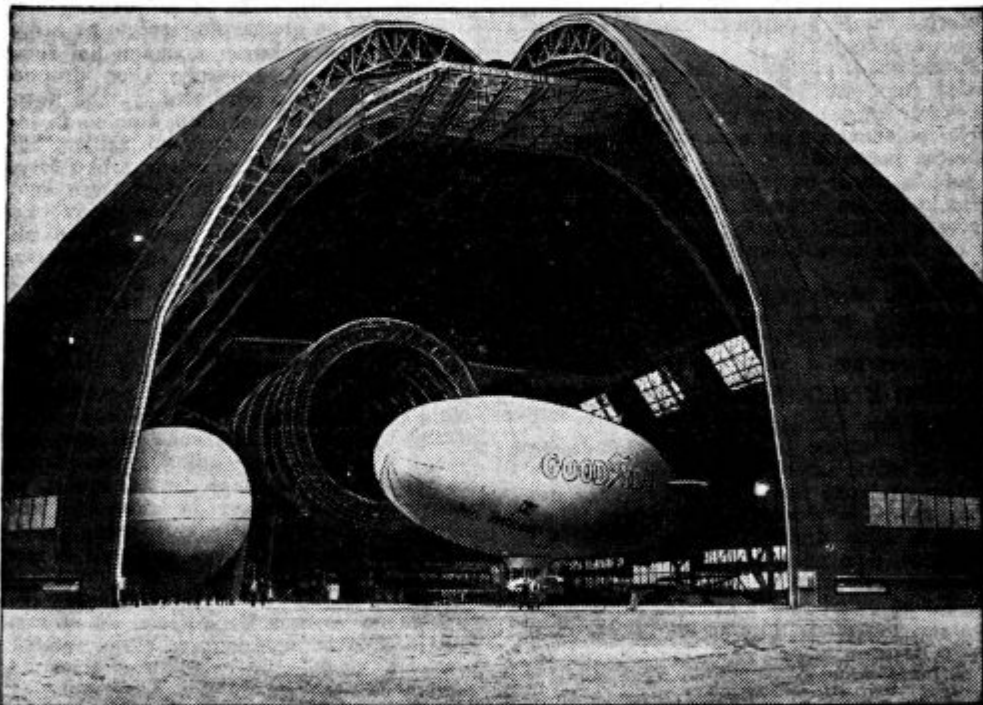
Ali ste čitali tuje avtorje in katere?

Katera knjiga Vam je najbolj pri srcu?

Blagovolite poslati svoj odgovor najkasneje do 20. t. m. Odgovore bomo priobčili.

Tu grade največji zrakoplov na svetu

Pogled v novo ogromno dvorano tvornice zrakoplovov v Akronu (Zedinjene države). V sredi se vidi ogrodje bodočega največjega zrakoplova na svetu »Akron«.

Za prihodnje številke so pripravljene naslednji članki: Eno leto v osrednji Afriki — Na otoku gobavcev — Ples materije — Baltazar Hacquet — Lezginka — Moderna tehnika kroti mokri element — Ljubezen na Kavkazu — Na meji Tibeta in Turkestana — Kinin in njegova zdravilna moč — Umetna svila — Devet dni groze v džungli itd.

Urejuje Ivan Podržaj. — Izdaja za konzorcij Adolf Ribnikar.
— Za »Narodno tiskarno« kot tiskarnarja Fran Jezeršek, —
Yai v Ljubljani.

HUMOR V SLIKAH

»Nehaj vendar z neprestanim kritiziranjem mojega plašča! Ali se moški sploh razumete na ženske obleke?«
 »Na ceno vsekakor, draga!«

Duhovita iznajdba
 (Patent št. 387.632)

KESANJE

»Tvoj pokojni mož je umrl pred dvema tednoma in ti že zdaj misliš na to, da bi se poročila!«
 »Ah, mamica, zakaj me karaš? Obljubil mi, da bom drugič dalje čakala.«

»Ah, zakaj nisem vzel s seboj sanje!«

»Pomislite, gospod doktor, igral sem na orglice, pa sem jih požrl!«
 »Bodite zadovoljni, da niste igrali klavirja!«

UGANKE IN ZANKE

Nov šlager?

Sop
 Alt
 Bas

Pravilna rešitev da mesto v drav. banovini.

REŠITVE UGANK V ST. 25.

»Brzjavka«: Si že naročen na tedensko revijo »Življenje in svete«?

»Izkopana plošča«: Kdor prej pride, prej melje!»

»Magičen kvadrat«: 1a Marija, b arija, 2a salama, b slama, 3a Vilhar, b vihar, 4a baraka, b barka, 5a taliga, b Talia, 6a poroka, b porok. Diagonala: Malaga.

»Črkvonica«: 2 Ulica, 3 ravan, 4 kelih, 6 opera, 7 Nanos, 8 oje, 9 Odesa, 10 Atila, 12 sosed, 13 davek, 14 omelo.

Pravilno je rešil vse uganke in bil izžreban za nagrado Mirko Kogej iz D. M. v Polju, ki naj pošlje natančni naslov.

REŠITVE UGANK V ST. 26.

»Skrivalnica«: Pozdravljeno bodi, Sorško polje, kjer moji očaci v grobih leže; kjer zibel je moja stala nekaj, kjer rojstna stoji še hiša mi zdaj. Triglava visoko, snežno glavó še v sinji daljavi vidi oko; Simon Jenko (»Na Sorškem polju«).

»Glasnik«: 1. flavta; 2. Aljaž; 3. epika; 4. Jakob; 5. vrana; 6. cerkev. I-II: Fran Erjavec; III-IV: Zaba.

»Zlogovnica«: 1. kamela; 2. Mesija; 3. lajanje.

»Črkvonica«: 1. Sokol; 2. ustje; 3. kisik; 4. proso; 5. ponos.

Izmed številnih idealnih ugankarjev, ki so poslali rešitve brez pričakovane nagrade, sta pravilno rešila vse uganke samo gg.: dr. Franjo Salamun, odvetnik v Ptuj, in Jakob Božič v Ljubljani.

Tudi to pot razpisujemo za pravilno rešitev vseh nalog pet nagrad v obliki slovenske knjige.

Tekma v hockeju na ledu v St. Moritzu

(Kaj je na tej sliki napačnega?)